

Література

1. Колпаков В. К. Адміністративне право України [Текст] : підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
2. Шемелинець І. І. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства про працю : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / І. І. Шемелинець / Нац. ун-т держ. податк. служби України. - Ірпінь, 2010. - 19 с.
3. Кодекс України про адміністративні порушення [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці: Закон України від 28.12.2014 р. № 77-VIII [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/77>
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за порушення встановлених законом гарантій працівникам, призваним на військову службу: Закон України від 03.11.2015 № 734-VIII [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/734-19>

УДК 340

РОЗВИТОК ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ЗМІН

Бурятинська Н.І. – голова циклової комісії викладачів правових дисциплін
Барський гуманітарно-педагогічний коледж ім. М. Грушевського

Важливість досліджень проблеми розвитку законодавства України в умовах європейської правової інтеграції зумовлена, на думку С.К. Дудара, низкою чинників [1].

По-перше, останнім часом відбувається посилення впливу фактору європейської інтеграції на правову систему України, що обумовлює реформування усіх її підсистем – інституціональної, нормативної, функціональної та інших. Однак, здійснення правової реформи є неможливим без зміни законодавства України як основного елементу правової системи. Законодавство, з одного боку, зазнає найбільшого впливу правової інтеграції, а з іншого – виступає в якості засобу поширення європейських правових цінностей у національну правову систему.

По-друге, важливим фактором успішної інтеграції України з Європейським Союзом (надалі – ЄС) є узгодженість українського законодавства із правом ЄС. У зв'язку із підписанням Угоди про асоціацію між Україною та ЄС виникає потреба як у зміні співвідношення національного права та права ЄС, так і у формах узгодження законодавства України із законодавством ЄС, принаймні у пріоритетних сферах. Перехід від співробітництва в економічній сфері до поглибленої торгівлі між Україною та ЄС як початкового етапу економічної інтеграції вимагатиме впровадження значного обсягу *acquis* ЄС (регламентів, директив, міжнародних договорів, стандартів) у правову систему України.

По-третє, процес європейської правової інтеграції не є завершеним, а тому для визначення тенденцій його перебігу, прогнозування та оцінки результатів його впливу на суспільство та державу, правову систему,

національне законодавство необхідно враховувати його мету та сутнісну характеристику [1, с. 12-13].

Розв'язання проблеми розвитку законодавства України пов'язується із вдосконаленням діяльності держави із забезпечення узгодженості актів законодавства України з актами ЄС; наданням внутрішньої узгодженості актам законодавства України та конкретизації норм міжнародного права на національному рівні; забезпеченням соціальної адекватності права, зміною сфери правового регулювання, внесенням змін до національного законодавства; зміною принципів правового регулювання, обумовленою переходом до принципів ринкової економіки та забезпечення соціальних і трудових прав працівників; узгодженням джерел права України та міжнародного права, права ЄС з метою забезпечення дії окремих актів ЄС у національній правовій системі в певних сферах правового регулювання. На сучасному етапі розвитку юридичної науки питання розвитку законодавства в умовах європейської правової інтеграції розглядають у контексті взаємодії правових систем, ідеології людиноцентризму.

Клименко П.К. у науковій праці процес європейської інтеграції поділяє на чотири етапи за двома критеріями:

- 1) за змінами у правовій формі інтеграційних об'єднань;
- 2) за особливостями методології досліджень європейської інтеграції.

Перший етап (50-ті – початок 60-х років ХХ століття) – «початковий або підготовчий», у межах якого радянські вчені (економісти, історики, юристи) знайомляться з практикою об'єднання західноєвропейських держав та

зкладають теоретичні та методологічні основи наукових досліджень західноєвропейської інтеграції. У межах першого етапу виокремлено.

Другий етап (60-ті – перша половина 70-х років ХХ століття) пов'язаний з початком наукових емпіричних досліджень процесу західноєвропейської інтеграції, аналізом та науковою критикою західних теорій та концепцій, поступовим виокремленням економічних, політичних та правових аспектів західноєвропейської інтеграції як самостійних напрямів наукової роботи.

Третій етап (середина 70-х – початок 90-х років ХХ століття) – етап формування наукових знань про право Європейських Спільнот, критичного наукового (а не ідеологічного) аналізу західних концепцій інтеграції, дослідження набувають комплексного характеру.

Четвертий етап (початок 90-х років ХХ століття і до теперішнього часу) характеризується появою Європейського Союзу як нового інтеграційного утворення зі своєю правовою системою. Набувають актуальності питання співробітництва та інтеграції України з ЄС, правової інтеграції як передумови економічної інтеграції та політичної асоціації з позицій юридичної науки, правових проблем функціонування ЄС. Європейську правову інтеграцію визначено об'єктом наукових юридичних досліджень у рамках предмету загальної теорії права [2, с. 84].

Первинна правова єдність європейських народів є вихідною метою та засадою сучасних процесів європейської інтеграції, характеризує фундаментальну роль права. У зв'язку з цим, сутнісною властивістю європейської правової інтеграції є відновлення первинної правової єдності європейської спільноти шляхом формування правового порядку ЄС як правопорядку особливого роду (*sui generis*), заснованого на шануванні права та інших загальних принципах права ЄС, що охоплюються поняттям «базовий *acquis* ЄС».

Концепція «інтеграції через право» («*Integration through law*») зображує право «агентом» інтеграції, що є відносно незалежною змінною, яка впливає на інші ключові виміри інтеграційних процесів. На базі даної концепції розглянуто три моделі європейської правової інтеграції: 1) «інтеграція шляхом гармонізації національних законодавств»; 2) «інтеграція шляхом поширення дії права Суду ЄС»; 3) «інтеграція шляхом активізації правової активності громадян». Зазначені моделі правової інтеграції в рамках сучасної правової системи ЄС є елементами механізму узгодженої дії законодавства ЄС та держав-членів ЄС, а також елементами системи юридичних гарантій із

забезпечення функціонування європейської спільноти як правової та забезпечення її подальшого розвитку як цілісної соціальної системи [3, с. 14].

На підставі аналізу наукових праць вітчизняних вчених виокремлено чотири підходи до визначення поняття «законодавство», які відображають його зв'язок із поняттям «право»: нормативно-позитивний (законодавство розглядається як форма існування створених державою у встановленому порядку норм права, засіб їх організації та визначеності; зовнішньою формою права, внутрішньою формою якого є структура права); системно-юридичний (законодавство як відносно автономне системно-правове явище, що є високоорганізованою, цілісною системою взаємодіючих юридичних актів або ж нормативних приписів); конкретно-соціологічний (законодавство є формою виразу права певного суспільства, відображає його інтереси та потреби, забезпечує ефективність правового регулювання суспільних відносин); нормативно-ціннісний (законодавство є системою законів, що визначають простір свободи суб'єктів права у визначенні власної поведінки, затверджують і забезпечують реалізацію та захист прав і свобод людини). Підкреслено проблемність та дискусійність визначення поняття «законодавство» з позицій системно-юридичного підходу.

Серед підходів, що склалися до розуміння законодавства у сучасному правознавстві автором виокремлено спеціально-юридичний та комплексний як провідні, що дозволяють у найбільшому обсязі розкрити властивості законодавства як відносно автономного, системного правового явища, що має складну організаційну структуру та широкі функціональні можливості.

Отже, питання розбудови законодавства України в умовах міжнародного співробітництва та правової інтеграції з ЄС як об'єкт наукового юридичного дослідження має динамічний характер та характеризується такими тенденціями: розширення обсягів та галузева диференціація; зміна (звуження або розширення) сфери національно-правового регулювання; поява у системі законодавства актів подвійної природи; прийняття нових законів, побудованих на ідеології людиноцентризму; внесення змін до існуючих законів шляхом імплементації положень міжнародних договорів; зближення національного законодавства з правом ЄС. світоглядних засад права ЄС, удосконалення правових процедур нормопроекування та правової експертизи з огляду на особливості імплементації Угоди про асоціацію.

Література

1. Дудар С. К. Сучасний стан та тенденції здійснення теоретико-правових досліджень процесу європейської правової інтеграції в Україні / С. К. Дудар // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 48. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2010. – С. 10-16.
2. Клименко П.К. Теоретико-методологічні основи дослідження європейської правової інтеграції / Клименко П.К // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – Київ, 2010. – Вип. 82. – С. 82-86.
3. Дудар С. К. Гармонізація законодавства: проблеми визначення поняття / С. К. Дудар // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 17. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2002. – С. 11-16.
4. Дудар С. К. Окремі аспекти теоретичного обґрунтування систематизації чинних міжнародних договорів України / С. К. Дудар // Конституція України та проблеми систематизації законодавства. Збірник наукових праць. Випуск 5. – К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 1999. – С. 212-219.
5. Максименко І.Л. «Верховенство права» у контексті проблеми інтеграції національних правових систем у межах європейського правового простору (теоретичний аналіз значення терміна) // Український науково-теоретичний часопис «Часопис Київського університету права». – 2015. – № 4- С. 40-48.

УДК 343.13

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО, НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ АБО У РАЙОНІ ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Безносюк А.М. – к.ю.н.

Вінницький соціально-економічний інститут Університету “Україна”

З початком бойових дій на теренах нашої держави виникла необхідність у розробленні нових підходів при здійсненні правосуддя на територіях, де через пряму військову протидію з боку екстремістів, розширення застосування непрямих (завуальованих) форм протидії розслідуванню, порушення (відсутність) транспортного сполучення (залізничного, автомобільного тощо), поштового та інших видів зв'язку виконання поставлених перед правоохоронними органами завдань опинилося під загрозою. Така ситуація вимагає вибору оптимального шляху розвитку процесу, пошуку нових та вдосконалення існуючих порядків кримінального провадження, що мають забезпечити захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорону прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також швидке, повне та неупереджене розслідування і судовий розгляд з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

Зазначені обставини зумовили закріплення у кримінальному процесуальному законодавстві особливого режиму досудового

розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції.

Аналіз положень Кримінального процесуального кодексу України, інших законодавчих та відомчих нормативно-правових актів щодо режиму проведення антитерористичної операції дозволив визначити такі особливості процесуальної форми досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції:

– внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань незалежно від їх підслідності та належності до воєнної сфери надано, зокрема, військовим прокурорам усіх рівнів (п. 15 наказу Генеральної прокуратури України від 29.08.2014 № 12Гн «Про особливості діяльності військових прокуратур» зі змінами, внесеними наказом Генерального прокурора України від 20.10.2014 № 12Гн-1);

– визначення місця проведення досудового розслідування відповідно до встановлених правил підслідності (ст. 218) та визначення або зміну органу досудового розслідування (ст. 216), під юрисдикцією якого знаходиться місце вчинення кримінального правопорушення, надано, зокрема, і військовим прокурорам усіх рівнів (п. 15 наказу ГПУ від 29.08.2014 № 12Гн);

– передбачено додатковий обов'язок військових прокурорів усіх рівнів інформувати